

**Területi komplex történelmi emlékverseny
az első világháború befejezésének 100. évfordulójára**

HÁBORÚS KÉMIA

- 1. Olvasd el a harci gázzal szülő szöveget és külön lapon válaszolj a kérdésekre!
Külön lapra dolgozz!**

HARCIGÁZ

1915 tavaszán megjelent az első tömegpusztító fegyver, az elsősorban támadó fegyverként ismert, de védő fegyverként is használható vegyi fegyver, a harci gáz. Amíg a lőfegyverek mechanikai úton keletkezett sérüléseket okoznak, addig a vegyi anyagok az élő szervezetben okozott vegyi változások révén teszik harcképtelenné a katonát. Hatástartamuk napokig, sőt hetekig is eltarthat. Súlyos esetben pedig halált is okozhatnak. Ezek az anyagok mindhárom halmazállapotban előfordulhatnak, ezért nem teljesen pontos a gáz kifejezés, bár végül is mindhárom halmazállapotból gáz keletkezik. A gázok élettanilag elsődleges és másodlagos hatással rendelkeznek. Az elsődleges az izgató, a másodlagos a mérgező hatás. Egyes gázok csak elsődleges hatást fejtenek ki, vagyis csupán izgató hatást, mások viszont elsődleges hatás nélkül azonnal halált okoznak. Néhány gáz azonban mindkét hatással rendelkezik. A foszgén például először csupán köhögést okoz, majd órák múlva tüdővízenyőt, fulladásos halált.

Az első vegyi fegyver, amelyet az első világháború során alkalmaztak is, az egy szintén brómecetészterrel töltött puskagránát volt, amelyet 1914 augusztusában az argonne-i erdőben használt a francia hadsereg. A harci gáz tömeges alkalmazásának ötlete Fritz Haber német kémikustól ered. A hónapokig tartó kutatómunka eredményeképp a német hadvezetőség 5700 gázpalackot gyártatott, amelyekben megtevesztésül fertőtlenítőszernek jelölt 150 t klórgázt tároltak. Bevetésük előkészítéseként 1915. április 11-től a belgiumi Ypernnél húzódó német állásokban 6 km szélességben 4100 db 40 kg-os és 4130 db 20 kg-os palackokat telepítettek, amelyek szállítását és bevetését Haber személyesen irányította. A bevetés azonban a kedvezőtlen időjárás miatt többször elmaradt. 1915. április 22-én délután végre kedvező széljárás uralkodott és a halálos, 600–900 méteres sugarú, sárgászöld felhő 2-4 m/s sebességgel megindult a francia állások felé.

A klórgáz hatása még a németeket is sokkolta. A 6-8 perc alatt kifűjt klórgáz szinte elsöpörte a francia védelmet, s maga után hagyott mérgezést szenvedett beteget, illetve halottat. 1915 májusában a németek Loos mellett az angol állásokat támadták, majd a keleti hadszíntéren Bolimovnál az orosz katonák is megpillanthatták a halálos felhőt. Ebben az esetben a klórgáz mellé foszgént is keverték, így fokozva a hatást. Hamarosan azonban Angliában, Franciaországban és Oroszországban is hozzáláttak a vegyi hadviselés támadási és védekezési módszereinek kidolgozásához. 1916. február 21. ismét egy jelentős állomása a vegyi harcnak. Ezen a napon a franciák Verdunnél először alkalmaztak gázgránátokat.

Ezt követően mindkét hadviselő tábor jelentős vegyi anyag-gyártásba kezdett. A harci gáz előállítására ipari méreteket öltött. A világháború alatt előállított és a világháború során alkalmazott harci gázokat hatásuk szerint alapvetően 3 csoportba osztották:

- -halogéntartalmú könnyeztető, nem halálos gázok (brómaceton, klóraceton), amelyek hatására erős könnyezés és szemizomgörcs alakul ki,
- -arzénvegyületet tartalmazó gázok (difenilarzénklorid), amelyek belélegezve felső légúti panaszokat (köhögés, orrfolyás, fejfájás) okoznak. Az ilyen típusú gázzal töltött lőszer kék színű kereszttel jelölték. Ebbe a csoportba sorolták a foszgént tartalmazó, a tüdőt károsító, súlyos esetben halált okozó gázokat is. Az ilyen gázzal töltött lőszerket zöld kereszttel jelölték meg,
- -klórvinilarzéndikloridot (Lewisit), illetve a diklórdietilszulfidot (mustárgáz) tartalmazó gázok, amelyek a légzőszervek roncsolása mellett bőrkárosító hatással is rendelkeznek. E gázok jelölése sárga kereszttel.

Az említett gázfélék szaghatása is eltérő. A foszgének fülledt szénaszagot, míg a klórpikrint tartalmazók tömény egérszagot árasztanak, de léteznek rothadó gyümölcsre emlékeztető szagot termelő gázok is.

A harci gázok ellen gázmaszkkal védekeztek a katonák. A maszkok legmodernebb változatai a szűrőbetéttel ellátott és a teljes arcot védő álarcok voltak, amelyeket 1916-tól rendszeresítettek. Az álarchoz kapcsolt szelencék különféle szűrőanyagot tartalmaztak, amelyek megszűrték, illetve megkötötték a mérgező anyagokat. Így a belélegzett levegő tisztán került a tüdőbe. A maszkot a katonák kenyerzsákjukra kötve hordták. Szabadság esetén a névcédulával ellátott maszkokat az ezred vagy a zászlóalj gázvédelmi tisztjei vették át, illetve felügyeletük alatt raktározták őket.

Forrás: https://nagyhaboru.blog.hu/2013/01/02/harci_gazok_alkalmazasa_az_első_vilaghaboruban

Kérdések:

1. Mikor jelent meg a harci gáz?
2. Miért nem pontos a harci gáz elnevezés?
3. Mi volt az első vegyi fegyver, amit az első világháborúban használtak?
4. Hol vetette be a francia hadsereg?
5. Milyen hatása van a foszgének?
6. Ki volt az a német kémikus, akinek az ötlete volt a harci gáz tömeges alkalmazása?
7. Milyen színű a klórgáz?
8. Mi történt 1916. február 21-én?
9. Milyen hatásuk volt az arzénvegyületet tartalmazó gázoknak? Hogyan jelölték?
10. Milyen hatása volt a mustárgáznak? Mi volt a jele?
11. Milyen volt a különböző harci gázok szaga?
12. Mivel védekeztek a harci gázok ellen a katonák?
13. Hogyan működtek ezek az eszközök?
14. Hol tartották őket a katonák?

HÁBORÚS MATEK

2. Készítsd el az alábbi háborúval kapcsolatos matematika feladatokat!

A) 2 katona 2 nap alatt 2 lövészárkot ás ki, akkor 6 katona 6 nap alatt hány lövészárkot ás ki?

B) A táblázatban az első világháború folyamán az Osztrák-Magyar Monarchiában területéről bevonult katonák száma szerepel. Válaszolj a táblázatot követő kérdésekre! Válaszodat Indokold!

Ország	Lakosság ¹ száma (1910-ben)	Bevonultak száma (1914. júl. 26-tól 1918. okt. 31-ig)
Magyarország ²	21.026.081	3.614.179
Ausztria	28.839.903	4.492.967
Bosznia-Hercegovina	1.796.569	214.704
Osztrák-Magyar-Monarchia összesen		

a.) Pótold a táblázat hiányzó adatait!

b.) Magyarországon a bevonultak száma mennyivel volt több, mint a lakosság száma Bosznia-Hercegovinában?

c.) Ausztriában a bevonultak száma hányadrésze a lakosság számának?

d.) Magyarország lakossága hány százaléka az Osztrák-Magyar –Monarchia összes lakóinak?

Forrás: Bihari Péter: Kérdések és válaszok az I. világháborúról: Napvilág Kiadó Kft., Budapest, 2013.

¹ Az Osztrák-Magyar Monarchia és Németország területén összeírt magyar, osztrák és bosnyák állampolgárok figyelembevételével

² Horvát-Szlavónországgal együtt

HÁBORÚS IRODALOM

Külön lapra dolgozz!

3. Olvasd el Juhász Gyula versét, melyet az I. világháborúban elhunyt katonák emlékére írt!

JUHÁSZ GYULA: A JÖVŐ VETÉSE

A jeltelen sírokra gondolok,
Miken halottak estéjén se ég mécs
És nincsen koszorú. A feledés
A földdel egyenlővé teszi őket.
Pedig alattuk is ember pihen,
Ki élt és maga volt egész világ.
Most egy virág sem emlékszik reá.
Az egyik dicsőségről álmodott,
Boldogságról a másik, szerelemről
A harmadik. Felejtést kaptak ők.
De én az ő sírjukra gondolok
És felidézem őket. Mindenik
Hanton egy mécsset gyújtok s koszorúmat
Elhelyezem és békés álmokat
Kívánok mindeniknek. Legyenek
Egy boldogabb jövőnek földje ők,
Melyen a gyűlölség-bogáncs helyett
Jóságvirág nő s nem hiába éltek.

a. Készíts illusztrációt Juhász Gyula I. világháborús hősök tiszteletére írt verséhez!

b. Milyen költői eszköz a „jóságvirág” és a „gyűlölség-bogáncs”?

c. Nézz utána, minek a szimbóluma a koszorú! Fogalmazd meg néhány mondatban, vajon miért érdemelnek a hősök koszorút a sírjukra!

4. Alább egy, az olasz fronton harcoló katona, Papp János tizedes verse olvasható.

"Jővel béke!

Évek óta dúl a harcz s zivatar,
S a vérontás megszűnni nem akar.
Ég a világ, mind a négy sarkán ég!
S ki tudja, hol lobban lángra még?

Pedig már is mérhetetlen a kár.
A romok közt a bánat sírva jár.
Ma holnap már minden ember gyászt ölt,
Temetővé válik az egész föld.

Nincs még elég, ki halálba rohant?
Nincs még elég, ki nyomorult, rokkant?
Nincs még elég, ki hangot sohse hall?
Soká nem tudja, éjj van e, vagy nappal?!

Ember megállj!, elérni mit akarsz?
Hogy romba döntsön mindent ez a harc?
Csak az akarja még a háborút!
Kinek szíve és elméje elborult!

Milliók óhalytják, hogy legyen béke!
Mert Isten bizony nem lesz jó vége!

Írta Papp János tizedes az olasz fronton!"

a. Gyűjtsd ki a versből azokat a szavakat, melyeknek a helyesírása nem a mai szabályok szerinti írásmóddal íródott!

b. Fogalmazd meg, mit fejez ki az, hogy a versben szereplő mondatok között túlsúlyban vannak a kérdő mondatok! Mit fejeznek ki a vers felkiáltó mondatai?

c. Mit jelentenek a versben szereplő idézett kifejezések? Nevezd meg a sorokban lehető költői eszközöket is!

„Ég a világ, mind a négy sarkán ég!”

„A romok közt a bánat sírva jár.”

5. Alább Kassák Lajos 1915-ben keletkezett Eposz Wagner maszkjában című, hosszabb művének két részletét olvashatod.

„Zzzzü... bum, bum... bumbumbum.
Bősz ágyúcsordák ugatnak a térben
s a vér már bíbor szökőkutat játszik,
röhög a szél, szakad a karcsú kőhidak gerince
s a völgyben veszett lokomotívok ritmusa szédít.
Vahiu... hijji-hi-hi-hi-hi-i-i.”

„Fölöttük vad acélmadarak dalolnak a halálról,
pre-pre-pre, pre... pre... rererere... re-re-e-e-e...
és vér, vér, vér és tűz, tűz, tűz,
vér és tűz és fölötté, mint repülő sakál vonít a srápnél,
Zizegő golyóraj... Égő acélüstökösök... Szürke, zömök gránát...
s valahol a tajtos sörényű óperenciákon,
mint vérmes bronzbikák bogárzanak az U9 és XII-ők.
Fu-u-ujjjii... bum... bururu-u... bumm... bumm...
siü-cupp, paka-paka-paka-paka-brura-rü-ü-ü-ü...
fru-urru-u-u-u... pikk... frrrrrrru-u-u-u-u-u,
a porban égő rózsabokrot forgat a szél.”

a. Milyen költői eszközök fejezik ki a csatamezőt? (Nevezd meg az eszközöket, és hozz rájuk példát!

b. Mit mondanak el a csatamezőről a fenti költői eszközök?

c. Írd ki a katonai kifejezéseket a versből! Nézz utána, melyik mit jelent!

6. Az alábbi részlet Balázs Béla költő, író naplójából származik. Önkéntesként vett részt a háborúban, ahol megsebesült. A részlet a hadikórházban keletkezett, ahol ápolták.

„Nem tudom, hogy mit gondoltam és mit éreztem. Azt hiszem semmit. Tájképeket láttam. Ha emelkedik a lázam és behunyom a szemem, mindig tájképeket látok. Egy nagy kukoricásban jártam. (Felázott kukoricásban járni nagyon fárasztó.) Az esővízes levelek alatt itt és amott két láb vagy egy kar, vagy egy fej bukkant fel: A zászlóaljam emberei. Húsz-harminc lépésre egymástól szétszórva, mint ahogy a dinnye meg a tök szokott heverni a kukoricásban. Sorra jártam őket. Még sok hiányzott. Kerestem a többit. Már alig bírtam a lábam. Írtózatosan húzott a föld. Nem is mentem már. Valahogy szálltam. Még egyet meg kellett keresnem. Kit? ...! De keresés közben válogattam. Ne itt legyen, mert szemébe, szájába lóg a kukoricalevél. Ott se legyen, mert ott egy döglött disznó rothad. Végre leltem jó helyet, ott lefektettem. Oda, ahova tartozik: első század, első szakasz. Magamnak néztem helyet! ... Emelkedett a lázam. Egerek? ... Miért gondolok egerekre? Igen, egyszer már éreztem az elföldeltség ízét. Földet a szememben és számban és fülemben. Az még a Macsvában volt. Egy gránát csapott le a fedezék hátába és ránk döntötte. Rám és két egérre, melyek a tetejéről hullottak le. Ketten kimásztunk valahogy én és az egyik egér. A másik a földben maradt. Egy ideig még piszkáltam utána a bajonettel, de a másik gránát is közel járt, nem maradhattam ott.

Vacsorát hoznak. Finom borjúsültet. És finom kaliforniai barackbefőttet kaptam valakitől. A nyitott ajtón keresztül apácákat látok. Fehér főkötők, óriás lepkék libegnek hangtalanul. Miért utálok őket? Nem élük ezt az életet. Félig odaát vannak. Az átvezető úton. Tájképet látok. Hosszú allé nyílik előttem. Két oldalt apácák állnak mozdulatlanul sorfalat. A fehér főkötők két fehér vonallá futnak össze, mely az allé végén egy végtelen fehér síkságba torkol.

Fehér hómező. Fekete foltok benne.

Kilencszázhatvan fekete folt. Teljes létszám. Akkor én is ott fekszem.”

- a. Milyen képek elevenednek meg a sebesült költő lázálmaiban a csatamezőről?
- b. Miért írja a szerző a naplórészletben, hogy „utálja” ezeket az apácákat?
- c. Mire utalnak az álmában megjelenő „fekete foltok”?
- d. Mi minden jelképez a szövegben a „fekete” és a „fehér”?

7. Kaffka Margit költő és író ZÁPOROS FOLYTONOS LEVÉL című verséből olvashatsz idézetet. A vers 1915-ben keletkezett, és azokról a fájdalmakról és érzésekről ír, amit a fronton lévő katonák hátszágban maradt édesanyjai, feleségei éltek át.

„Millió picike asszony
Sír itthon a párja után, méri gyötrődve az időt,
Ír biztató levelet és könnyje zilálja betűjét,
Lesi a postát: "Jaj, eleven még a kéz, mely írta?"
Asztalnál egy hely üres... és torkán akad a meleg étel,
Keserűn száll özvegyi ágyba: "Mi vackon pihen a másik?"
Majd imádkozik és tervez, ó, hogy terít majd neki asztalt,
Hogy kíméli meg a gondtól, - hogy keresi mindenbe kedvét,
Sohase mond kifogást, engedve hajol szavára,
Körülte lábujjhegyen jár, hogy csenddel gyógyítsa szívét
És feledni, feledni segítsen sok vádas, iszonyú látást.
"Hozd vissza Isten! Csak őt! Ha betegem, kigyógyítom én,
Csak jöjjön, ha csonkán is,... felderítem éltét halálig,
Ha elrútítva,... nézze tükörbe, szívembe magát,

Elváltozva,... én vissza, volt-magához terelem!
Kis ajándék legyen élted, hogy neki szenteljem ezentúl!
- Mily jók leszünk ezután; egyszerűek, békések, tűrők!
Ki akad fenn kavicsos, ha hegyomlásból szabadult élve?"
- Így beszél ma minden asszony..."

a. Milyen költői képek szerepelnek az alábbi verssorban:
„Ki akad fenn kavicsos, ha hegyomlásból szabadult élve?”

b. Mit fejez ki a verssorban szereplő ellentét?

c. Kaffka Margit az I. világháború után halt meg spanyolnáthában! Nézz utána, milyen betegség volt a spanyolnátha? Hányan pusztultak el benne? Hogy aránylik ez a szám a világháború áldozatainak számának? Tekinthető-e a betegség a világháborúháború következményének? Ha igen, miért?

HÁBORÚS ÉNEK

8. Hallgasd az alábbi első világháborús magyar katonadalokat az interneten! Hallás után egészítsd ki a dalok szövegét!

<https://www.youtube.com/watch?v=77l-MscCdzl>

<https://www.youtube.com/watch?v=FrqPTmIEkZU>

http://nagyhaboru.blog.hu/2010/11/25/ket_dal_a_doberdorol

Kimegyek a doberdói harctérre

Kimegyek a _____ harctérre,
feltekintek a csillagos nagy égre.
Csillagos ég, merre van a _____ hazám,
merre sirat engem az édesanyám?

Én istenem, hol fogok én _____?
Hol fog az én piros vérem kifolyni?
_____ közepébe lesz a sírom,
édesanyám, arra kérem ne sírjon.

Feladom a _____ a postára,
rátalál az édesanyám házára.
Olvasd anyám, vérrel írott leveletem,
_____ hagyom az életemet.

Édesanyám nem írok több levelet,
_____ lőtte el a szívemet.
Eltemetnek az erdei gyöngyvirágok,
megsiratnak a _____ leányok

Fiumei kikötőben áll egy hadihajó

_____ kikötőben áll egy hadihajó,
közepében, négy sarkában _____ zászló,
fújja a szél, fújja, hazafelé fújja,
_____ -os öreg bakák mennek szabadságra.

Pokrócomnak a négy sarkába varrom a nevemet,
átadom a szerelvényem a _____ -eseknek,
hadd olvassa, sejhaj, az a bús _____,
kinek van még a _____ 36 hónapja.

Isten veled _____, _____, meg a puska,
én már többé nem pucollak, egyen meg a _____,
sapkám félrevágom, _____ se állok,
odahaza várnak rám a kökény szemű lányok.

Ez a gőzös most van indulóba'
az eleje fel van virágozva,
a belseje sárgára, leszerelő öreg _____ számára,
mennek haza végleges szabadságra.

Be van az én _____ varrva,
barna kislány, mit keresel abba'?
Benne van a _____, meg a _____ levellem,
már ezután civil az életem.

HÁBORÚS NÉMET

Az 1. világháború katonai kifejezései németül

Die militärischen Ausdrücke des 1. Weltkriegs auf Deutsch

9. Egészítsd ki az összetett szavakat a hiányzó részekkel!

Ergänze die zusammengesetzten Wörter mit den fehlenden Teilen!

1. <i>merénylet</i> – r _____anschlag	A/ FRIEDENS
2. <i>trónörökös</i> – r _____folger	B/ FALL
3. <i>hadüzenet</i> – e Kriegs_____	C/ FELD
4. <i>nyugati front</i> – e _____front	D/ ERKLÄRUNG
5. <i>csatamező</i> – s Schlacht_____	E/ MORD
6. <i>vereség</i> – e _____lage	F/ NIEDER
7. <i>ejtőernyő</i> – r _____schirm	G/ WAFFEN
8. <i>tengeralattjáró</i> – s U-_____	H/ WEST
9. <i>fegyverszünet</i> – r _____stillstand	I/ BOOT
10. <i>békeszerződés</i> – r _____vertrag	J/ THRON

WAR ENGLISH

10. Find the words below the wordsearch in the grid. Make an English-Hungarian dictionary.

- Keresd meg a szavakat a szókeresőben!
- Készíts külön lapra angol-magyar szótárt a szókereső szavaiból!
- Keress továbbá minimum öt, a háborúra jellemző szót és egészítsd ki háborús szótáradat ezekkel a szavakkal!

O	P	E	O	Q	N	R	Y	E	R	C	V	S	O	T	N	N	U
W	X	L	L	P	O	O	T	Y	N	A	U	N	Z	T	O	L	A
B	C	E	L	I	I	P	A	D	N	I	F	L	E	I	E	F	G
D	O	C	A	H	T	A	E	N	M	L	R	N	T	L	K	J	I
E	P	T	P	S	A	G	R	Q	I	R	T	A	L	U	S	T	U
N	D	E	S	R	I	A	T	C	C	I	Z	A	M	A	R	B	A
O	E	D	E	I	T	N	T	I	O	I	R	J	K	B	M	E	N
D	F	G	D	A	O	D	H	N	N	A	T	S	R	Q	U	P	O
N	A	C	F	C	G	A	S	A	P	B	C	F	G	H	I	S	J
A	K	R	L	M	E	N	G	A	R	T	I	L	L	E	R	Y	O
B	D	V	M	B	N	R	E	S	P	O	N	S	I	B	L	E	B
A	C	B	D	I	O	Y	N	X	Y	S	D	O	H	T	E	M	J
F	L	M	C	N	S	E	T	I	M	S	N	A	R	T	O	P	Q
U	X	L	Y	A	U	T	A	C	B	N	O	P	O	R	S	T	U
T	S	D	I	T	S	G	I	H	M	L	N	M	E	D	C	B	A
I	G	H	R	E	R	U	W	C	O	L	O	N	Y	K	L	M	N
L	G	A	H	I	S	J	A	K	E	R	L	M	N	Q	S	T	V
E	L	F	U	K	H	F	C	L	P	H	C	N	E	R	T	B	C
E	F	G	K	F	D	E	T	A	T	S	A	V	E	D	A	B	D
U	C	E	C	O	N	O	M	Y	A	I	R	A	D	C	B	W	X
A	X	D	F	W	N	M	P	O	E	W	E	V	X	B	Y	O	Y
W	Q	X	V	D	G	H	I	J	K	L	M	S	N	O	P	Q	R

submarine

airship

navy

conflict

economy

armistice

colony

devastated

culture

organization

casualties

transmit

elected

promote

allies

abandoned

neutral

artillery

futile

methods

negotiations

treaty

collapsed

responsible

trench

intentions

propaganda

parallel

MAGYARORSZÁG AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚBAN
Másodlagos források elemzése

11. Olvasd el a Monarchia hadereje a háború kezdetén című cikket (BBC History: Az első világháború története különszám 22-27 old.) és válaszolj a kérdésekre!

A) Írd az alább felsorolt személyek betűjelet a tisztségek mögé! Milyen tisztséget viseltek az alábbi emberek az Osztrák-Magyar Monarchiában?

a. Ferenc József	magyar miniszterelnök
b. Frigyes főherceg	vezérkari főnök
c. Ferenc Ferdinánd	osztrák-magyar császár
d. Tisza István	trónörökös
e. Franz Conrad von Hötzendorf	a hadsereg főparancsnoka

B) A szöveg alapján egészítsd ki a császár és királyi (azaz közös) hadseregére vonatkozó állításokat!

Vezényleti nyelve a volt.
A közös alárendeltségébe tartozott.
Katonai ügyeit a irányította.
A hivatásos tisztikarban a arány 70 % volt.
1914-ben Magyarország 70 ezer járult hozzá.

A szöveg alapján egészítsd ki a magyar királyi honvédségre vonatkozó állításokat!

A közös hadseregtől szolgálati nyelvben, és azszövegében különbözött.
Élén a honvéd..... állt.

A szöveg alapján egészítsd ki az egyéb hadseregtestekre vonatkozó állításokat!

A harmadik vonalat a magyaralkotta, melyhez éves koráig minden férfi hozzátartozott.
A hadiflotta bázison állomásozott.
A flotta feladata akm hosszú partvidék védelme volt.

12. Olvasd el a Monarchia elfeledett diadala című cikket (BBC History: Az első világháború története különszám 80-83 old.) és válaszolj a kérdésekre!

1. Melyik két hadsereg harcolt ezen a fronton?
2. Sorolj fel két okot, amiért a Luigi Cardona, az olasz főparancsnok gyors sikerekben reménykedett!
3. Melyik folyónál alakult ki állóháború? Hogyan segítették a földrajzi viszonyok a védekezést?
4. Hány alkalommal csatáztak a felek Isonzónál?
5. Írj saját szavaiddal meghatározást az anyagszata kifejezéshez!
6. Miért voltak a harcok különösen kegyetlenek a Doberdó-fennsíkon?
7. Hány halottja volt a 10 és 11. isonzói csatáknak? Melyik fél került előnybe a harcokat követően?

8. Válaszolj az osztrák-magyar ellentámadással kapcsolatos kérdésekre!

a, Ki dolgozta ki a támadás terveit?

b, Melyik térséget választották ki a támadás célpontjául?

c, Állítsd helyes sorrendbe a támadás tervét! (1-4-ig számokkal jelöld!)

_____ Rohamcsapatok az ellenség leggyengébb pontjain áttörnek.

_____ Megindulnak a géppuskával és tüzérségi fegyverrel felszerelt gyalogság fő erői

_____ Néhány órányi célzott és intenzív tüzérségi előkészület.

_____ A rohamcsapatok megtámadják a parancsnoki központokat és tüzérségi ütegeket.

9. Milyen szélességben (kilométer) törték át az olasz frontvonalat?

10. Hol akadt el az osztrák –magyar támadás?

11. Mire utalnak a cikkben előforduló számok? 73 ezer, 22, 1600, 3152, 10 ezer

12. Milyen veszteségei voltak a magyar hadseregnek az olasz fronton?

13. Hogyan számoltak be a korabeli újságok a caporettói áttörésről?

13. Olvasd el a Hadifogságban című cikket (BBC History: Az első világháború története különszám 88-93 old.)

Válassz egyet az alábbi területek közül és mutasd be a hadifoglyok életét!

Készíthetsz A3-as rajzos tablót, infografikát, de írhat sz fogalmazást, készíthetsz képzeletbeli riportot, vagy írhat naplót is!

A, Orosz fogságban, 1914-17-Hadifoglyok Szibériában-Oroszországban 1918-20

B, Hadifoglyok Szerbiában,- Romániai hadifogság-Olasz fogságban

C, Francia fogságban, - Angol szuronyok között-Amerikai fogságban

D, Hasonlítsd össze a hadifoglyok nemzetközi jogait és valóságos helyzetüket!

E, Hasonlítsd össze a keleti és nyugati front hadifoglyainak helyzetét!

14. Látogass el az első világháború magyar hőseinek albuma című weboldalra!

<http://www.hungarianarmedforces.com/album/>

Válassz egy hőst, és készíts egy A4 –es lapra életrajzot róla! Külön lapra dolgozz!